

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: اعداد صلاة/مواقیت الصلاة

اخبار مربوط به وقت نماز ظهر و عصر که در باب ۴ از ابواب مواقیت الصلاة ذکر شده بودند را خواندیم و به چهار طائفه تقسیم کردیم و بالاخره از اخبار مذکور اینطور استفاده کردیم که وقت نماز ظهر موقع زوال است و نماز عصر نیز بعد از نماز ظهر است و البته بحثهای دیگری نیز وجود دارد که عرض خواهیم کرد.

یک دسته از اخبار در باب ۸ از ابواب مواقیت داشتیم که در مقابل اخبار باب ۴ بودند و با آنها تعارض داشتند، اخباری که دلالت دارند بر اینکه بعد از زوال به اندازه یک قدم یا دو قدم و یا یک ذراع یا دو ذراع که گذشت وقت ظهر داخل می شود به این تعبیر که "وقت الظهر بعد الزوال قدام، و وقت العصر بعد ذلك قدام" حالا جمع بین این اخبار باب ۸ و اخبار باب ۴ یکی از مسائل مهم مورد بحث ما خواهد بود.

باب ۸ از ابواب مواقیت الصلاة در صفحه ۱۰۲ از جلد ۳ وسائل الشیعة واقع شده و عنوان باب این است که: "باب وقت الفضیلة للظهر والعصر ونافلتهما".

دیروز چند خبر از این باب ۸ خواندیم، بحث در سند این اخبار باب ۸ لازم نیست زیرا مورد عمل اصحاب و فقهاء ما می باشند و ما فقط به صورت فهرست وار و خلاصه به مضامین وارد شده در این اخبار اشاره می کنیم

خبر اول: "وقت الظهر بعد الزوال قدام، و وقت العصر بعد ذلك قدام".

خبر سوم: "وقت الظهر ذراع من زوال الشمس و وقت العصر ذراعان من زوال الشمس" هر ذراع دو قدم است و هر هفت قدم یک قامت است .

خبر ششم: "إذا اشتد الحر فأبردوا بالصلاة".

خبر هفتم: "إذا كان الفی ذراعاً وهو قدر مریض عنز صلی الظهر، فإذا كان ضعف ذلك صلی العصر".

خبر هشتم: "فقال: ریشما تستقبل إبلک فقلت: إذا كنت فی غیر سفر، فقال: علی أقل من قدم ثلثی قدم وقت العصر".

خبر نهم: "وقت الظهر إذا زاغت الشمس إلى أن یذهب الظل قامة، و وقت العصر قامة ونصف إلى قامتین".

خبر دهم: "إذا كان فیئ الجدار ذراعاً صلی الظهر، وإذا كان ذراعین صلی العصر".

خبر یازدهم: "وقت الظهر بعد الزوال بقدم".

خبر دوازدهم و سیزدهم تقریباً مضمونشان این است که: "قامة للظهر وقامة للعصر".

خبر چهاردهم: "القامة والقامتان الذراع والذراعان"، در اینجا قامت و قامتان به ذراع و ذراعان تعبیر شده معلوم می شود که قامت دو معنی دارد یکی اینکه هر قامت هفت قدم است و دیگر اینکه هر قامت دو ذراع می باشد.

خبر پانزدهم: "القامة هي الذراع".

خبر هجدهم: "إذا كان الفیئ ذراعاً، قلت: ذراعاً من أي شیء؟ قال: ذراعاً من فیک، قلت فالعصر؟ قال: الشطر من ذلك، قلت: هذا شبر قال: ولیس شبر کثیراً".

خبر بیستم: "عن زرارة، عن أبي جعفر علیه السلام قال: أتدري لم جعل الذراع والذراعان؟ قلت لم؟

صل الظهر في الصيف إذا كان ظلك مثلك، والعصر إذا كان مثلي، وكان زرارة هكذا يصلي في الصيف، ولم أسمع أحدا من أصحابنا يفعل ذلك غيره وغير ابن بكير" ، این خبر حمل بر تقیه شده و بعدا مفصلا در این رابطه بحث خواهیم کرد .

خب این خلاصه اخبار باب ۸ بود که به عرضتان رسید و چند اشکال در اینجا وجود دارد؛ اول اینکه چطور باید بین این اخبار و اخبار باب ۴ جمع کنیم؟ دوم اینکه بین خود این اخبار باب ۸ نیز تفاوت وجود دارد. آیت الله خوئی و آیت الله بروجردی و دیگران که بر عروه حاشیه دارند اینطور جمع کرده اند که این روایات باب ۸ که امروز خواندم مربوط به نافله هستند یعنی بعد از زوال مقید باشید و نافله بخوانید تا به اندازه یک قدم یا یک ذراع و بعد نماز ظهر را بخوانید و اشخاص نیز مختلف هستند بعضی ها نوافل را با سرعت و برخی کند تر می خوانند، اما به نظر بنده چنین جمعی مشکل به نظر می رسد زیرا مگر نافله خواندن چقدر طول می کشد؟ در این اخبار گفته شده بعد از زوال به اندازه یک ذراع و دو ذراع یا یک قدم و دو قدم صبر کنید بعد وقت نماز ظهر می رسد و در این زمان نافله بخوانید، فلذا چند نفر فرمودند این تقیه است و در واقع ائمه علیهم السلام می خواستند شیعیان همه یک نواخت و یک جور نماز نخوانند تا در امان باشند و شناخته نشوند چون اگر همه جمع می شدند دشمنان میدیدند که یک جمعیت و تشکلی از شیعیان وجود دارد و احساس خطر می کردند و به آنها آسیب می رساندند.

بقیه بحث بماند برای فردا ان شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرين

قال: لمكان الفريضة، لك أن تتنفل من زوال الشمس إلى أن تبلغ ذراعا، فإذا بلغت ذراعا بدأت بالفريضة وتركت النافلة" ، از این خبر برای جمع بین اخبار استفاده شده به این بیان که تاخیر برای خواندن نافله می باشد.

خبر بیست و یکم: "قال: أتدري لم جعل الذراع والذراعان؟ قال: قلت: لم؟ قال: لمكان الفريضة، لئلا يؤخذ من وقت هذه ويدخل في وقت هذه".

خبر بیست و ششم: "قال أبو عبد الله عليه السلام في كتاب علي عليه السلام القامة ذراع، والقامتان الذراعان".

خبر سی ام: "عن عبد الله بن محمد قال: كتبت إليه: جعلت فداك روى أصحابنا، عن أبي جعفر وأبي عبد الله عليهما السلام أنهما قالوا: إذا زالت الشمس، فقد دخل وقت الصلاتين إلا أن بين يديها سبحة إن شئت طولت و إن شئت قصرت".

خبر سی و یکم: "كتبت أسأله عن أوقات الصلاة، فأجاب إذا زالت الشمس فصل سبحتك، وأحب أن يكون فراغك من الفريضة والشمس على قدمين، ثم صل سبحتك، وأحب أن يكون فراغك من العصر والشمس على أربعة أقدام".

خبر سی و سوم: "عن ابن بكير قال: دخل زرارة على أبي عبد الله عليه السلام فقال: إنكم قلت لنا: في الظهر والعصر على ذراع وذراعين، ثم قلت: أبردوا بها في الصيف، فكيف الإبراد بها؟ وفتح الواحة ليكتب ما يقول فلم يجبه أبو عبد الله عليه السلام بشئ، فأطبق ألواحه وقال: إنما علينا أن نسألكم وأنتم أعلم بما عليكم و خرج، ودخل أبو بصير على أبي عبد الله عليه السلام فقال: إن زرارة سألتني عن شئ فلم أجبه وقد ضقت من ذلك، فاذهب أنت رسولي إليه فقل: